

Mesačný bulletin NBS

Apríl 2020

Vydavateľ

© Národná banka Slovenska

Kontakt

Národná banka Slovenska
Imricha Karvaša 1
813 25 Bratislava
info@nbs.sk

Elektronická verzia

[www.nbs.sk/sk/publikacie/
mesacny-bulletin-nbs](http://www.nbs.sk/sk/publikacie/mesacny-bulletin-nbs)

Materiál bol prerokovaný v Bankovej rade NBS 28. apríla 2020.

Reprodukovanie na vzdelávacie a nekomerčné účely je povolené
s uvedením zdroja.

Obsah

1	Zhrnutie	6
2	Medzinárodné prostredie	9
3	Ekonomika SR	15
3.1	Ekonomická aktivita	15
3.2	Trh práce	19
3.3	Ceny	23
3.4	Úvery a vklady	26
4	Menová politika	29
5	Reakcia EÚ na šírenie ochorenia COVID-19	32
	Základné makroekonomické ukazovatele SR	34
	Zoznam boxov	
Box 1	Prvé náznaky zmien podnikateľského prostredia v dôsledku pandémie	18
	Zoznam tabuliek	
Tabuľka 1	Makroekonomické indikátory zverejnené od predchádzajúceho mesačného bulletinu	8
Tabuľka 2	Vybrané ukazovatele hospodárskeho a menového vývoja SR	34
	Zoznam grafov	
Graf mesiaca	Registrácie automobilov	7
Graf 1	Maloobchodný predaj potravín, nápojov a tabaku	9
Graf 2	Purchasing manager index	10
Graf 3	Čína: anualizovaný štvrtročný rast HDP	11
Graf 4	Čína: PMI čínskeho štatistického úradu	12
Graf 5	Vývoj ekonomických ukazovateľov	15
Graf 6	Nové objednávky v priemysle	16
Graf 7	Export automobilov a ich najvýznamnejších častí do Číny	16
Graf 8	Indikátor ekonomického sentimentu	17
Graf 9	Vývoj zamestnanosti podľa odvetví	20
Graf 10	Zamestnanosť a miera voľných pracovných miest	21
Graf 11	Toky v evidencii uchádzačov a miera nezamestnanosti	21
Graf 12	Priemerná mzda za vybrané odvetvia očistená od efektu priestupného roka	23
Graf 13	Štruktúra inflácie	24
Graf 14	Vývoj dopytovej inflácie a miezd	24

Graf 15	Štruktúra vývoja priemyselných tovarov	25
Graf 16	Vývoj cien ropy a pohonných látok	25
Graf 17	Vývoj úverov	26
Graf 18	Úročenie úverov nefinančných spoločností	26
Graf 19	Vývoj úverov domácnostiam	27
Graf 20	Úročenie hypotekárnych úverov	27
Graf 21	Vývoj vkladov	28

Zoznam grafov v boxoch

Graf A	Zmeny v existencii právnických osôb a živnostníkov	18
Graf B	Pozastavenie živností vo vybraných odvetviach	19

Použité skratky

b. c.	bežné ceny
CPI	Consumer Price Index – index spotrebiteľských cien
EA	Euro Area – eurozóna
ECB	Európska centrálna banka
EK	Európska komisia
EONIA	Euro OverNight Index Average – referenčná sadzba pre skutočne realizované jednodňové obchody v eurách
ESA 2010	The European System of National and Regional Accounts – Európsky systém národných a regionálnych účtov v EÚ
EÚ	Európska únia
EURIBOR	Euro Interbank Offered Rate – medzibanková referenčná sadzba v rámci EMU
Fed	Federal Reserve System – centrálna banka USA
FNM	Fond národného majetku
HDP	hrubý domáci produkt
HICP	Harmonised Index of Consumer Prices – harmonizovaný index spotrebiteľských cien
IES	indikátor ekonomického sentimentu
ifo Institute	Leibniz Institute for Economic Research at the University of Munich
MF SR	Ministerstvo financií SR
MMF	Medzinárodný menový fond
NACE	štatistická klasifikácia ekonomických činností
NBS	Národná banka Slovenska
NCB	National Central Bank – národná centrálna banka
p. a.	per annum – za rok
p. b.	percentuálne body
PMI	Purchasing Managers' Indexes – index nákupných manažérov
ROMR	rovnaké obdobie minulého roka
s. c.	stále ceny
s. o.	sezónne očistené
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
ULC	Unit Labour Costs – jednotkové náklady práce
ÚPSVR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚRSO	Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
VZPS	výberové zisťovanie pracovných síl
ZEW	Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung

Použité symboly v tabuľkách:

- . – Údaj ešte nie je k dispozícii.
- – Údaj sa nevyskytoval / neexistujúci údaj.
- (p) – Predbežný údaj.

1 Zhrnutie

Krátkodobé indikátory eurozóny za február zatiaľ ešte úplne neodrážajú dosah pandémie koronavírusu na ekonomiku. Priemyselná produkcia poklesla len mierne, výraznejšie sa však znížila stavebná produkcia. Maloobchod pomerne prudko rástol vplyvom rekordného zvýšenia predaja potravín, ktorý pravdepodobne súvisí s predzásobením. Negatívny dosah pandémie na ekonomický vývoj zaznamenali aprílové predstihové indikátory, ktoré sa prudko prepadli.

Medzinárodný menový fond (MMF) publikoval začiatkom apríla prognózu, v ktorej revidoval smerom nadol výhľad svetovej ekonomiky. Podľa najnovšej projekcie možno v roku 2020 očakávať pokles svetovej ekonomiky o 3 %, čo by prekonal aj utlmenie ekonomickej aktivity počas krízy v rokoch 2008 – 2009. **Svetový obchod by mal v roku 2020 klesnúť o 11 %.**

V mesačných indikátoroch domácej ekonomickej aktivity za február sa kríza výraznejšie ešte neprejavila. Jej markantný pokles sa očakáva v marcových číslach. Priemyselnú produkciu najviac tlmila výroba automobilov, čo sa prejavilo v slabom vývoze. Tržby sa medziročne mierne znížili, v maloobchode však rástli najmä v obchodných reťazcoch. Marcový ekonomický sentiment sa oslabil.

Zamestnanosť po dlhodobom rastúcom trende vo februári poklesla. Prejavil sa tak slabý výkon v priemysle, ktorý výraznejšie znižoval počty zamestnancov. Okrem priemyslu však poklesol aj dopyt po zamestnancoch vo všetkých typoch služieb. Mzdy vo februári rástli ešte dynamickým tempom, najvýraznejšie v obchode a službách. Prispelo k tomu viac pracovných dní (efekt priestupného roka). V marci sa predpokladá výrazný prepád miezd v automobilovom priemysle, v oblasti ubytovania, gastronómie a trhových služieb.

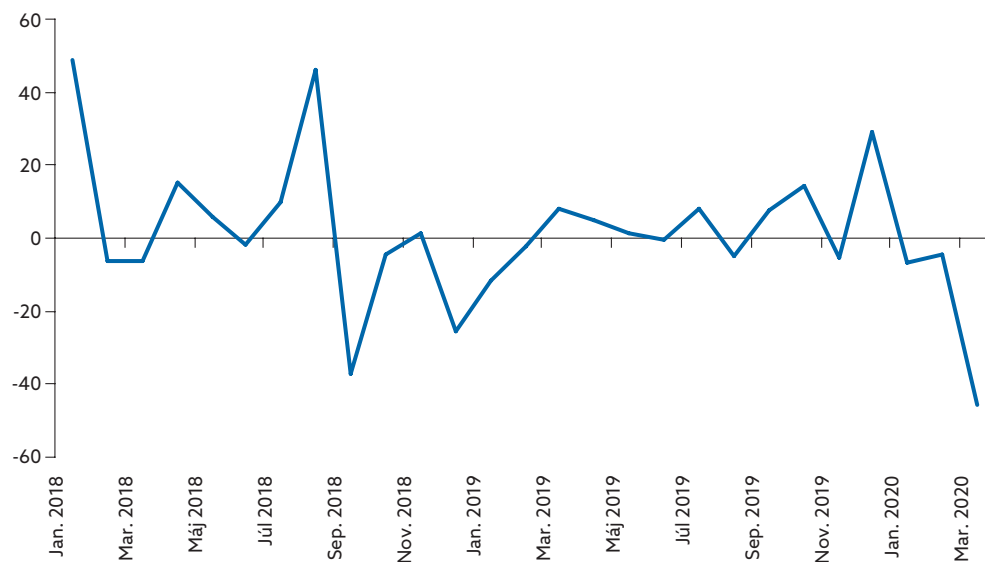
Inflácia sa po kulminácii na začiatku roka v marci výrazne spomalila. Tlmiaco pôsobili najmä ceny pohonných látok a čiastočne ceny potravín. Pokles cien pohonných látok reaguje na kolaps cien ropy. Dopytová inflácia sa spomalila v dôsledku vývoja cien ojazdených áut a leteniek. Na dopytovú infláciu by malo v krátkodobom horizonte vplývať najmä výrazné utlmenie domácej ekonomickej aktivity a spomalenie dynamiky miezd.

Vo februári sa mierne zrýchlil rast úverov podnikom aj domácnostiam. Pri domácnostiach naďalej dominujú úvery na nehnuteľnosti, ktoré sú podporované historicky najnižšími úrokovými sadzbami.

ECB podnikla viaceré opatrenia na pomoc ekonomike zasiahnutej pandémie. Týkajú sa najmä výkonu menovej politiky a bankového sektora. **Rovnako sa intenzívnejšie zapojila EÚ.** Ministri financií EÚ v záujme riešenia sociálno-ekonomických dôsledkov šírenia koronavírusu prijali opatrenia s cieľom posilniť zdravotníctvo, ochrániť domácnosti a pracujúcich a najviac postihnuté ekonomické odvetvia. Na podporu likvidity firiem sa poskytli najmä garancie, resp. odklad platenia daní.

Graf mesiaca

Registrácie automobilov (medziročná zmena v %)

Zdroj: MV SR, výpočty NBS

V marci 2020 poklesla registrácia nových automobilov o takmer 46 % v dôsledku zníženia dopytu a obmedzenia predaja v čase rozšírenia koronavírusu na Slovensku. Medziročne zaznamenali registrácie ešte väčší výpadok než v septembri 2018, kedy vstupovali do platnosti nové pravidlá merania emisií a časť vozidiel predajcovia zaregistrovali v predstihu. V súčasnosti mnohí predajcovia rozšírili svoje aktivity prostredníctvom internetu, ani to však nestačilo zabrániť pomerne prudkému poklesu dopytu.

Tabuľka 1 Makroekonomické indikátory zverejnené od predchádzajúceho mesačného bulletinu

Indikátor	Jednotka	Obdobie	Aktuálne obdobie	Predchádzajúce obdobie
Eurozóna				
Indikátory dôvery				
PMI	index	apríl 2020	13,5	29,7
Indikátor ekonomického sentimentu	dlhodobý priemer = 100	marec 2020	94,5	103,4
Ekonomické ukazovatele				
Hrubý domáci produkt	medziročný rast v %, s. c.	2019 Q4	1,0	1,3
Index priemyselnej produkcie	medziročný rast v %	február 2020	-1,6	-1,6
Tržby v maloobchode	medziročný rast v %, s. c.	február 2020	2,7	2,1
Miera nezamestnanosti	%	február 2020	7,3	7,4
Inflácia meraná HICP	medziročný rast v %	marec 2020	0,7	1,2
Cena ropy v USD ¹⁾	úroveň	apríl 2020	29,3	34,1
Výmenný kurz USD/EUR ¹⁾	úroveň	apríl 2020	1,087	1,106
Slovensko				
Indikátory dôvery				
Indikátor ekonomického sentimentu	dlhodobý priemer = 100	marec 2020	96,7	97,2
Indikátor dôvery v priemysle	saldo odpovedí	marec 2020	-3,1	-0,8
Indikátor spotrebiteľskej dôvery	saldo odpovedí	marec 2020	-7,8	-9,2
Ekonomické ukazovatele				
Hrubý domáci produkt	medziročný rast v %, s. c.	2019 Q4	2,0	1,3
Tržby celkom	medziročný rast v %, s. c.	február 2020	-0,2	0,6
Index priemyselnej produkcie	medziročný rast v %	február 2020	-1,6	0,5
Úvery súkromnému sektoru	medziročný rast v %	február 2020	6,7	6,4
Zamestnanosť	medziročný rast v %	február 2020	-0,4	0,3
Miera nezamestnanosti ²⁾	%	marec 2020	6,2	6,1
Nominálne mzdy ³⁾	medziročný rast v %	február 2020	6,7	5,3
Inflácia meraná HICP	medziročný rast v %	marec 2020	2,4	3,1

Zdroj: ŠÚ SR, EK, Markit, Macrobond, výpočty NBS

1) Pre aktuálne obdobie priemer od začiatku mesiaca

2) Sezónne očistenie NBS

3) Len za vybrané odvetvia (bez verejného sektora)

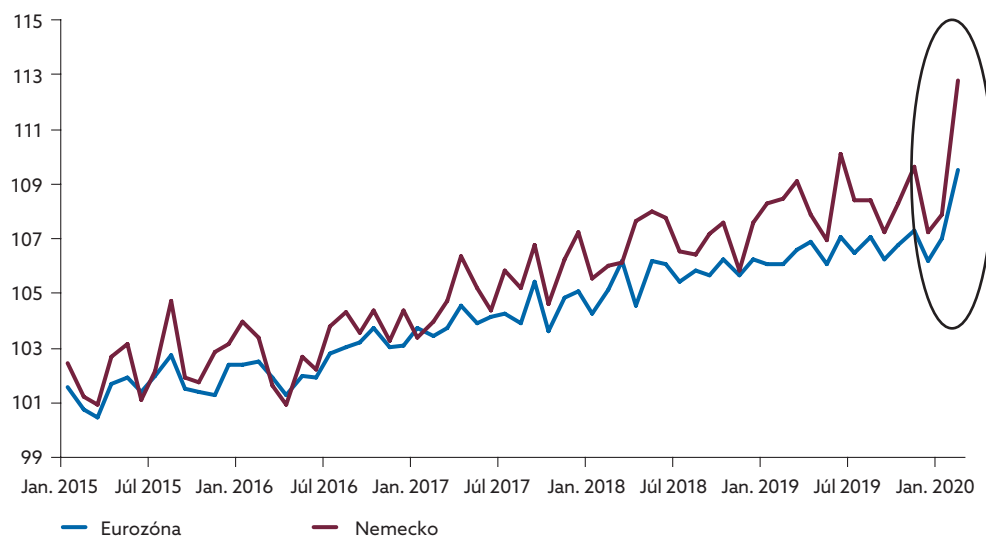
Poznámka: V tabuľke sú hrubo zvýraznené hodnoty s významnou odchýlkou. Na jej výpočet (stanovenie) sa hodnoty makroekonomických indikátorov eurozóny porovnávajú s ich trhovými očakávaniami a hodnoty makroekonomických indikátorov Slovenska, vrátane cien ropy a kurzu, sa porovnávajú s ich trojmesačnými priemermi. Spôsob konštrukcie hraničných intervalov pre zvýraznené hodnoty v tabuľke a pre odchýlky v porovnaní s predikciou sa uvádza v *Mesačnom bulletinu* NBS, august 2018.

2 Medzinárodné prostredie

Krátkodobé indikátory zatiaľ výraznejšie neodrážajú dosah pandémie koronavírusu na ekonomiku eurozóny, alebo ich odrážajú len nepriamo. Napríklad pomerne výrazný februárový rast maloobchodu o 0,9 % (0,7 % v januári) podporili najmä predaje potravín (graf č. 1), ktoré zaznamenali najvyšší medzimesačný prírastok od roku 1999 (začiatok sledovania indexu). To pravdepodobne súviselo s tvorbou zásob potravín v niektorých krajinách, najmä Nemecku, v dôsledku obáv spojených s pandemiou. Priemyselná produkcia po pomerne dynamickom náraste v januári (o 2,3 %) vo februári mierne poklesla (o 0,1 %). Najvýraznejšie sa znížila produkcia kapitálových tovarov a spotrebiteľských tovarov dlhodobej spotreby. Naopak, zvýšila sa produkcia tovarov na medzispotrebu, krátkodobých spotrebiteľských tovarov a produkcia energií. Z geografického hľadiska sa priemyselná výroba najvýraznejšie znížila v Taliansku (o 1,4 %), čo môže čiastočne súvisieť s vplyvom pandémie. Spomedzi ďalších veľkých ekonomík poklesla aj v Holandsku (o 1,6 %) a Španielsku (o 0,3 %). Naopak, mierne sa zvýšila vo Francúzsku (o 0,9 %) a v Nemecku (o 0,5 %). Výraznejšie vo februári poklesla stavebná produkcia (o 1,5 %), pričom v prechádzajúcom mesiaci zaznamenala najvyšší nárast za posledné tri roky.

Graf 1

Maloobchodný predaj potravín, nápojov a tabaku (index 2015 = 100, s. c., sezónne a kalendárne očistené)

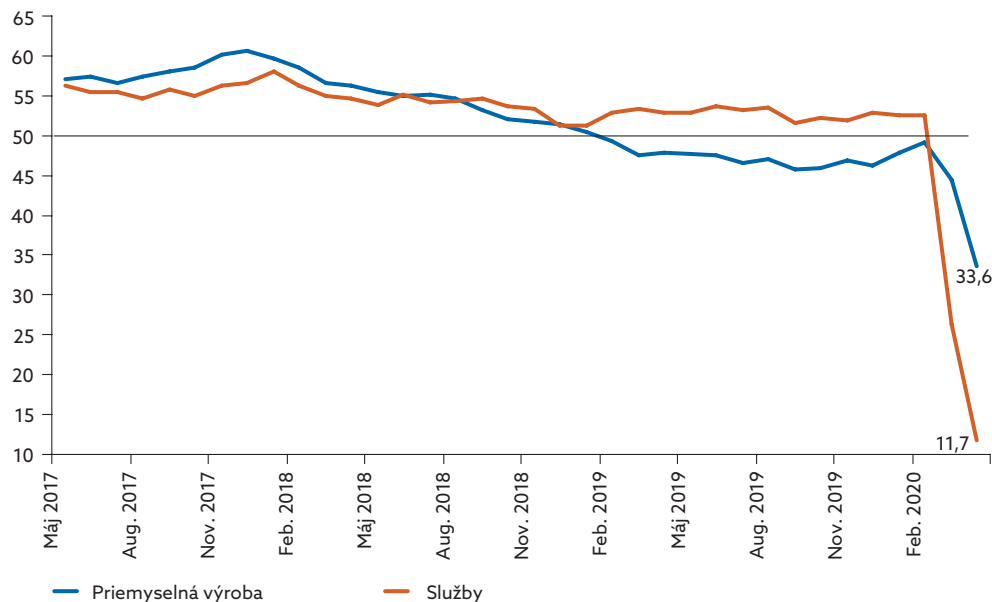

Zdroj: Macrobond

Celkovo je vývoj krátkodobých indikátorov za prvé dva mesiace 2020 v porovnaní s posledným štvrťrokom 2019 pomerne priaznivý. Priemyselná produkcia vzrástla o 0,8 % (vo 4. štvrťroku 2019 pokles o 1,1 %), stavebníctvo o 2,3 % (vo 4. štvrťroku 2019 pokles o 0,3 %) a maloobchod o 0,9 %

(vo 4. štvrtroku 2019 nárast o 0,4 %)¹. Vzhľadom na signály z predstihových indikátorov však možno v marci očakávať výrazný dosah pandémie na tieto odvetvia.

Graf 2
Purchasing manager index

Zdroj: Macrobond

Indikátor ekonomického sentimentu (ESI) v reakcii na pandémiu koronavírusu v marci výrazne poklesol o 8,9 bodu na 94,5, pod dlhodobý priemer (99,8 od roku 1985)². Pokles ESI bol ovplyvnený prepados dôvery naprieč odvetviami, keď sa najvýraznejšie znížila dôvera v službách, ale aj v maloobchode a priemysle. Najmenší pokles zaznamenalo stavebníctvo, kde sa ako v jedinom odvetví dôvera nachádzala nad dlhodobým priemerom. Pomerne výrazne sa zhoršila aj spotrebiteľská dôvera. Z geografického hľadiska sa ekonomický sentiment v rámci najväčších ekonomík eurozóny prepadol najmä v Taliansku (o 17,6) a Nemecku (o 9,8). Poklesol však aj vo Francúzsku, Holandsku a Španielsku. **Purchasing Managers Index (PMI)** v apríli už odrážal mimoriadne negatívny dopad pandémie a opatrení na obmedzenie jej šírenia na ekonomiku eurozóny. Kompozitný PMI zaznamenal najvýraznejší pokles v histórii z 29,7 v marci na 13,5 a jeho úroveň bola najnižšia od júla 1998 (graf č. 2). Výrazne zasiahol sektor služieb, kde sa PMI znížil na 11,7 (26,4 v marci), pričom postihol predovšetkým služby

¹ Štvrťročné priemery sú počítané z mesačných údajov.

² **Dôležité:** V kontexte situácie spojenej s koronavírusom môžu byť údaje za marec menej presné a porovnateľné naprieč krajinami ako obvykle. Hoci sa prieskum uskutočnil medzi 26. februárom a 23. marcom, medzi krajinami existujú výrazné rozdiely z hľadiska toho, kedy sa údaje skutočne zbierali. V mnohých krajinách sa väčšina odpovedí v prieskume zozbierala pred tým, ako začali platiť prísne opatrenia proti šíreniu vírusu.

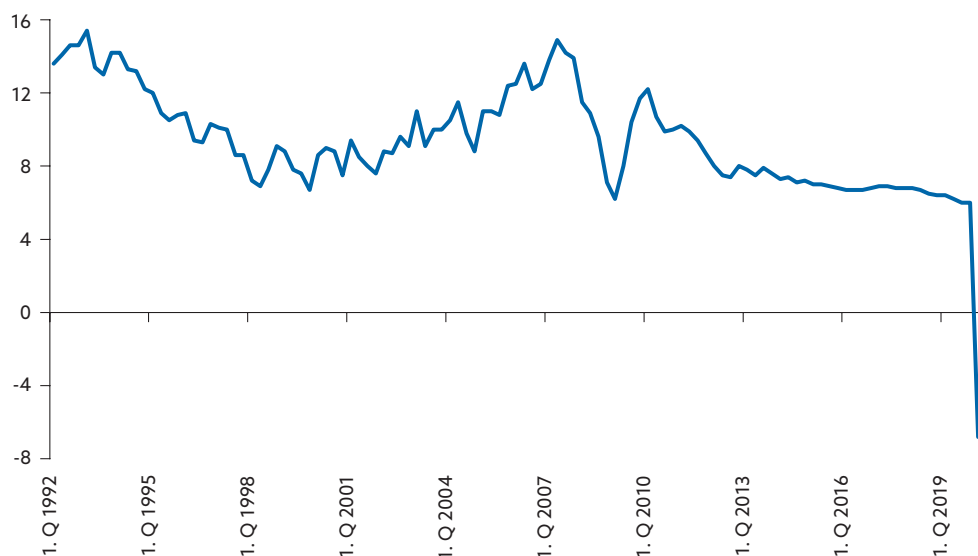
súvisiace s ubytovaním, stravovaním či cestovným ruchom. PMI v priemyselnej výrobe tiež zaznamenal výrazný pokles na 33,6 (44,5 v marci). Index naznačuje pomerne výrazný vplyv na zamestnanosť, v prieskume indikovaný počet pracovných miest sa znížil najrýchlejším tempom v histórii indexu.

V dôsledku vypuknutia pandémie koronavírusu a prijatých opatrení na zastavenie jeho šírenia sa **čínska ekonomika** v 1. štvrťroku 2020 **prepadla o 6,8 %** (anualizovane, graf č. 3). Bol to prvý pokles HDP od roku 1976.

Čínska ekonomika vykazuje po značnom ústupe epidémie koronavírusu **náznaky oživenia**. Národný kompozitný **PMI** publikovaný čínskym štatistickým úradom v marci výrazne **vzrástol** z úrovni okolo 30 – kam sa prepadol vo februári – až **na 53**, teda na úroveň signalizujúcu rast ekonomiky (graf č. 4). Výrazne sa zvýšil PMI mimo priemyselnej výroby i v priemyselnej výrobe, v oboch prípadoch približne na 52. Rovnaké oživenie naznačuje aj **EPMI** (Emerging Industries Purchasing Managers Index), teda PMI pre tzv. nové odvetvia s pokročilými technológiami, ktoré zahŕňa viac menších podnikov. To rovnako vzrástlo z úrovne okolo 30 na približne 55, čo predstavuje úroveň dlhodobého priemeru.

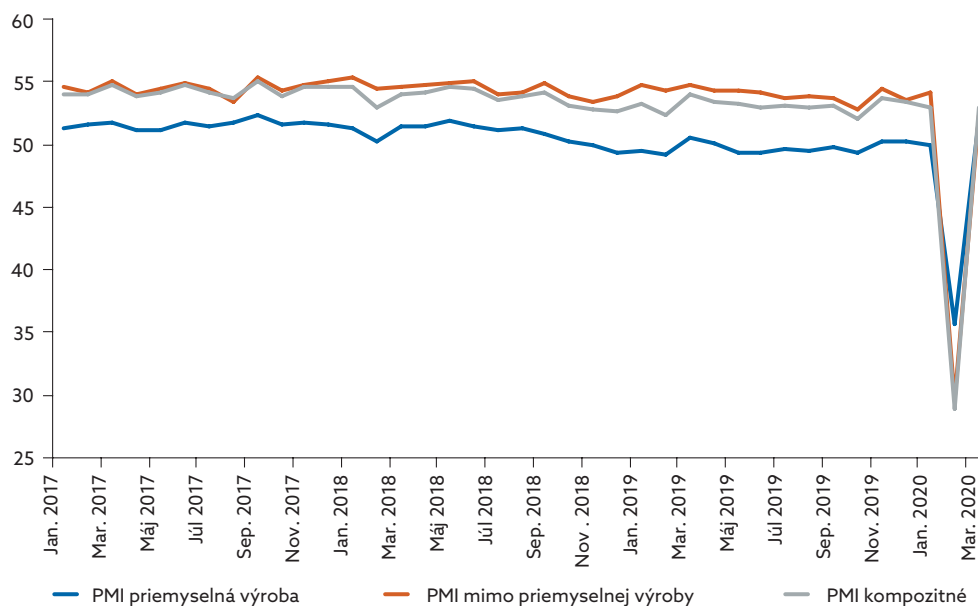
Graf 3

Čína: anualizovaný štvrťročný rast HDP (%)

Zdroj: Macrobond

Graf 4
Čína: PMI čínskeho štatistického úradu

Zdroj: Macrobond

V **USA** sa šírenie pandémie výrazne podpísalo pod **prepad na trhu práce**. Nové žiadosti o podporu v nezamestnanosti extrémne vzrástli a v priebehu piatich týždňov (do 17. apríla) dosiahli kumulatívne počet viac ako 26 mil. Dlhodobý historický priemer počtu žiadostí sa pritom pohybuje okolo 350 tis. Súčasne marcové údaje o zamestnanosti priniesli pokles pracovných miest (mimo poľnohospodárstva) o 701 tis., najviac od februára 2009 (pokles o 743 tis.). Najvýraznejšie sa pritom znížil počet pracovných miest v ubytovaní a voľnočasových aktivitách (o takmer 460 tis.). Súčasne sa **miera nezamestnanosti** v marci **zvýšila na 4,4 %**, čo je takmer o 1 percentuálny bod viac ako vo februári. Silu negatívneho dosahu pandémie koronavírusu na ekonomiku dokumentuje aj výrazný marcový **prepad priemyselnej produkcie o 5,4 %**, čo je najvýraznejší pokles od januára 1946. Výrazne k tomu prispel pokles priemyselnej výroby a v rámci nej zníženie produkcie motorových vozidiel o 28 %.

USA koncom marca prijali komplexný **fiškálny balík na podporu ekonomiky** v boji s koronavírusom (Coronavirus Aid, Relief and Economic Security Act - **CARES**) v objeme viac ako 2 bil. USD (viac ako 9 % HDP). Balík obsahuje priame platby jednotlivcom, ktorí zarábajú ročne do 75 tis. USD v sume 1 200 USD a manželské páry so spoločným ročným príjmom do 150 tis. USD v sume 2 400 USD a dodatočných 500 USD pre každé dieťa. V rámci balíka sa vyčlenilo 500 mld. USD na úverový program pre veľké podniky, z toho 46 mld. USD je určených na podporu osobných a nákladných leteckých prepravcov a podnikov významných pre národnú bezpečnosť. Pre menšie podniky sa na podporu udržania zamestnanosti vyčlenili úverové

prostriedky v objeme 349 mld. USD v rámci Paycheck Protection Program (PPP). Tieto úvery môžu byť odpustené, ak zamestnávateľ udrží zamestnanosť a bude vyplácať mzdy počas 8 týždňov od poskytnutia úveru. Ďalších 130 mld. USD sa poskytne nemocniciam a iným poskytovateľom zdravotníckych služieb. Na navýšenie podpory v nezamestnanosti o 600 USD týždenne na obdobie štyroch mesiacov sa vyčlenilo 250 mld. USD. Schválený balík na podporu ekonomiky USA obsahuje veľké množstvo ďalších výdavkov: na podporu verejnej dopravy, jednotlivých štátov únie, poľnohospodárstva a potravín, liekov či poštových služieb. Ďalej obsahuje usmernenia na odklad splátok hypoték či študentských pôžičiek.

Začiatkom apríla **Medzinárodný menový fond (MMF)** publikoval svoj najnovší ekonomický **výhľad pre svetovú ekonomiku** – World Economic Outlook³. Pandémia koronavírusu bude mať v dôsledku realizácie rozsiahlych opatrení na ochranu životov (zatvorenie obchodov, podnikov a pod.) výrazný dosah na ekonomickú aktivitu. MMF predpokladá, že v prípade naplnenia základného scenára – doznenia pandémie v 2. polroku 2020 a postupného uvoľňovania prijatých opatrení – by sa **svetová ekonomika mala v roku 2020 prepadať o 3 %**. To je výrazne vyšší pokles ako v prípade krízy 2008 – 2009, keď v roku 2009 ekonomika poklesla o 0,1 %. Následne základný scenár predpokladá v roku **2021 oživenie** tempom 5,8 % podporené hospodársko-politickými opatreniami. Objem **svetového obchodu** by mal v roku **2020 poklesnúť o 11 %** a v roku **2021** MMF očakáva jeho **nárast o 8,4 %**. Ekonomický pokles v roku 2020 by sa mal viac dotknúť vyspelých ekonomík, kde sa predpokladá zníženie HDP o 6,1 % (eurozóna o 7,5 %, USA o 5,9 %). Rozvíjajúce sa a rozvojové ekonomiky by mali poklesnúť len o 1,0 %, pričom v Číne by sa hospodársky rast mal len spomaliť (na 1,2 %). Ekonomické oživenie v roku 2021 predpokladá MMF dynamickejšie práve v rozvíjajúcich sa ekonomikách (6,6%) ako vo vyspelých ekonomikách (4,5 %). Okrem základného scenára MMF počíta aj s tromi alternatívnymi scenármi. Scenáre predpokladajú, že pandémia bude trvať dlhšie (1), pandémia sa vráti v roku 2021 (2), alebo nastane kombinácia týchto dvoch scenárov (3). V prvom prípade by globálny HDP v roku 2020 mohol byť v porovnaní so základným scenárom nižší o 3 %, po následnom oživení by ku koncu predikčného horizontu zostal nižší približne o 1 % (2024). V druhom scenári by globálny HDP mal byť v roku 2021 nižší v porovnaní so základným scenárom až o 5 % a v poslednom scenári až o 8 %.

Cenová vojna na trhu s **ropou** sa aj v prvej aprílovej dekáde podpísala pod pokles cien ropy takmer na 20 USD/b koncom marca. Uzatvorenie **dohody OPEC+** (krajiny OPEC + Rusko) o **najvyššom znížení ťažby v histórii**

³ Bližšie informácie na <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020>

(o takmer 10 mil. barelov denne v máji a júni, údaj k 12. aprílu 2020) sa však **nepremietlo do zvýšenia ceny** tejto komodity. Zníženie produkcie tak pravdepodobne len sčasti reflektovalo pokles dopytu v dôsledku pandémie a súvisiaceho ekonomického ochladenia. Navyše cenu ropy tlačil nadol nedostatok skladovacích kapacít, čo sa prejavilo najmä v USA, kde bola začiatkom poslednej aprílovej dekády kótovaná záporná cena WTI. Podľa krátkodobého výhľadu U. S. Energy Information Administration (za začiatku apríla) sa spotreba ropy za prvé štyri mesiace 2020 zníži v porovnaní s decembrom 2019 o takmer 20 % a za celý rok 2020 o viac ako 5 %. Navyše aj napriek schválenému zníženiu ťažby existujú náznaky, že cenová vojna na trhu s ropou sa neskončila, keď Aramco (saudskoarabská štátna ropná spoločnosť) znížila na máj svoje oficiálne ceny predovšetkým pre ázijské trhy. Naopak, mierne zvýšila ceny pre USA.

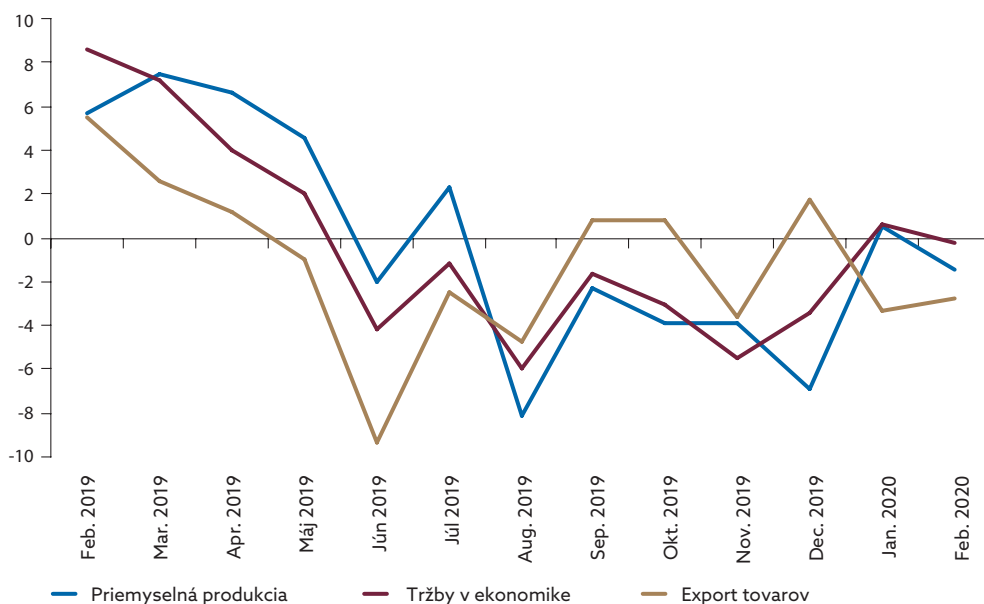
3 Ekonomika SR⁴

3.1 Ekonomická aktivita

Vo februári mesačné reálne indikátory ekonomickej aktivity skorigovali januárový priaznivý vývoj. Tržby, produkcia aj vývoz tovarov opäť medziročne klesali (graf č. 5). Vo februárovom vývoji sa zatiaľ ešte neprejavili dôsledky pandémie koronavírusu. Výrazný pokles ekonomickej aktivity už možno očakávať v marcových číslach.

Graf 5

Vývoj ekonomických ukazovateľov (medziročná zmena v %, s. c.)

Zdroj: ŠÚ SR, výpočty NBS

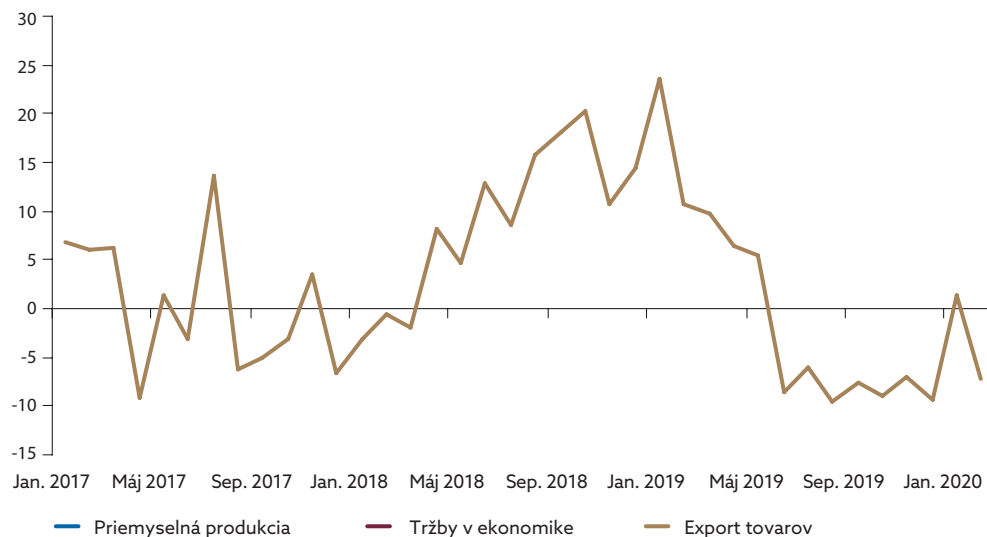
Priemyselná produkcia vo februári klesla o 1,5 %. Za prvé dva mesiace 2020 si však priemysel v porovnaní so štvrtým štvrťrokom 2019 zatiaľ zachováva kladnú dynamiku. Produkciu vo februári najviac tlmila výroba automobilov. Pravdepodobne sa tu už sčasti prejavoval slabý dopyt z Číny, kde vo februári 2020 klesli registrácie automobilov o 80 %. Treba však poznamenať, že z medziročného pohľadu práve pred rokom kulminoval dopyt v Severnej Amerike po nových modeloch vyrábaných u nás. Okrem výroby automobilov a elektrotechniky – ktorá klesá dlhšie obdobie – tlmila priemysel aj výroba ostatných strojov.

⁴ Všetky medzimesačné a medzištvrtročné zmeny uvedené v texte sú sezónne očistené použitím vlastných sezónnych modelov.

Februárový pokles nových objednávok bol iba mierny v porovnaní napríklad so záverom predchádzajúceho roka (graf. č. 6). V štatistike objednávok zatiaľ nevidno výraznejší prepád a prichádzajúci výpadok v ekonomike, medziročne klesli objednávky najviac v hutníckom priemysle.

Graf 6

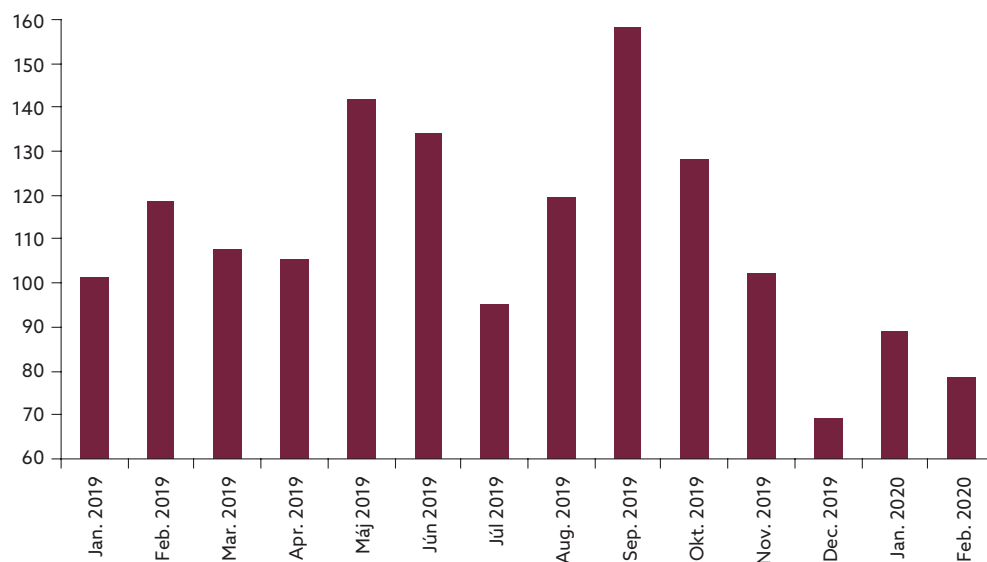
Nové objednávky v priemysle (medziročná zmena v %, b. c.)

Zdroj: ŠÚ SR, výpočty NBS

Graf 7

Export automobilov a ich najvýznamnejších častí do Číny (sez. neočistené, mil. EUR)

Zdroj: ŠÚ SR, výpočty NBS

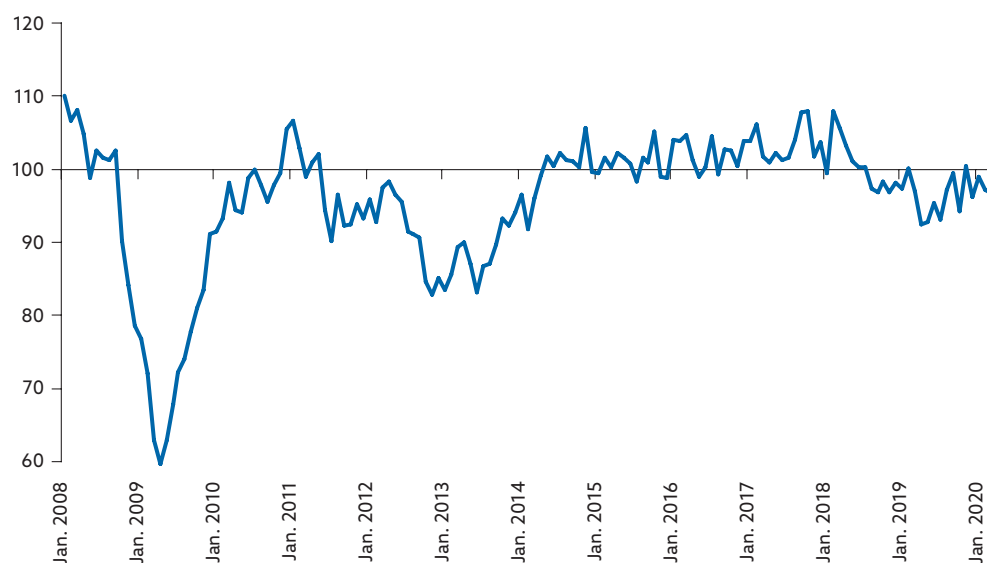
Tržby sa medziročne znížili o 0,2 %, keď klesal najmä priemysel, veľkoobchod a predaj vozidiel. Registrácie nových automobilov klesali mierne už vo februári, marcové údaje však ukazujú takmer 46 % pokles. Naopak, maloobchodné tržby vo februári rástli, predovšetkým vďaka tržbám obchodných reťazcov.

Export tovarov ovplyvnil najmä pokles vývozu kovov, strojov a prístrojov. V údajoch za február vidno takmer 34 % pokles vo vývoze automobilového priemyslu do Číny (graf č. 7), v ktorej boli zavedené prísne karanténne opatrenia najskôr. Neklesal len vývoz samotných automobilov, ale aj súčiastok potrebných v tomto priemysle. Slabší export automobilového odvetvia do Číny však už pretrváva tretí mesiac.

Indikátor ekonomického sentimentu v marci oproti predchádzajúcemu mesiacu **klesol** o 0,5 bodu **na hodnotu 96,7** (graf č. 8). Znížila sa dôvera v priemysle predovšetkým vplyvom poklesu očakávanej produkcie v nasledujúcich mesiacoch. Dôvera v službách, maloobchode, stavebníctve a medzi spotrebiteľmi sa zlepšila. Prieskum sa však uskutočnil v prvej polovici marca, nezachytil teda ešte obavy z dosahu prijatých ochranných opatrení v súvislosti s koronavírusom.

Graf 8

Indikátor ekonomického sentimentu (dlhodobý priemer 2000 – 2019 = 100)

Zdroj: EK

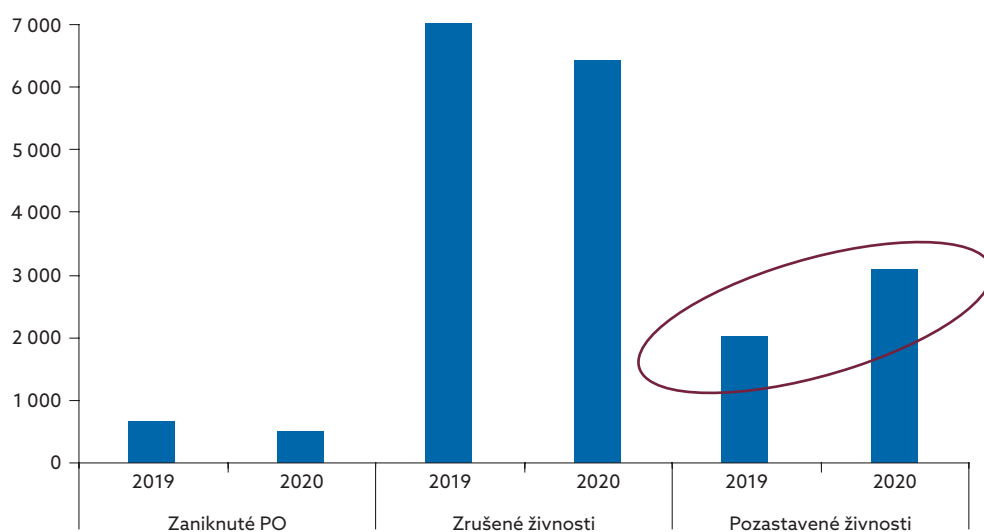
Box 1

Prvé náznaky zmien podnikateľského prostredia v dôsledku pandémie

V štatistike zaniknutých firiem zatiaľ za marec a prvú polovicu apríla nevidno zvýšený počet podnikov, ktoré by ukončili svoju činnosť v dôsledku zmien v spotrebiteľskom správaní či z dôvodu zavedenia opatrení na zamedzenie šírenia koronavírusu. **Menšie zmeny sú však viditeľné v náraste pozastavených živností**, kde drobní živnostníci reagujú na novú situáciu pružnejšie.

Graf A

Zmeny v existencii právnických osôb a živnostníkov (počet osôb)

Zdroj: Finstat

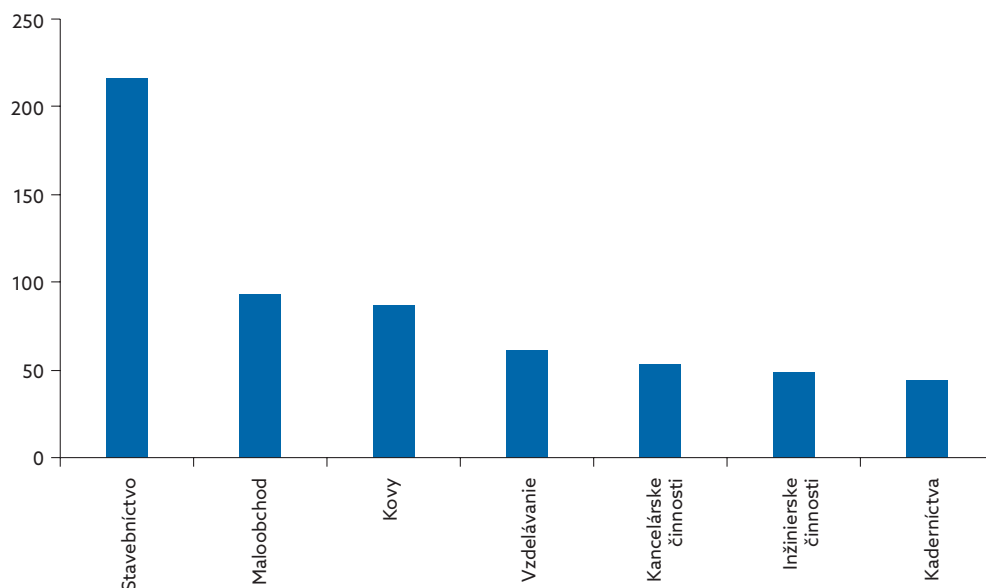
Poznámka: Za obdobie 1. marec až 17. apríl 2020.

Kým donedávna bolo možné živnosť pozastaviť minimálne na polročné obdobie, v aktuálnej núdzovej situácii to neplatí a živnosť možno pozastaviť aj na kratšie obdobie. **Prerušenie živnosti sa tak môže javiť ako riešenie pre drobných živnostníkov a/alebo vynútené živnosti. Títo živnostníci pravdepodobne nemajú dostatočný finančný kapitál na preklopenie aktuálneho stavu, prípadne chcú ušetriť náklady za platenie odvodov.**

V období od začiatku marca do 17. apríla 2020 bolo prerušených 3083 živností. V rovnakom období minulého roka to bolo 2025 živností, čo predstavuje medziročný nárast o 52 %. Z hľadiska jednotlivých ekonomických činností najvyšší medziročný počet pozastavení zaznamenali **stavebné práce, maloobchod, výroba kovových konštrukcií** (najviac zvárači a zámočníci), vzdelávanie (najviac poskytovanie kurzov), administratívne a pomocné kancelárske činnosti, architektonické a inžinierske činnosti a ostatné osobné služby (kadernícke, kozmetické služby, masážne salóny).

Graf B

Pozastavenie živností vo vybraných odvetviach (rozdiel oproti roku 2019)

Zdroj: Finstat, výpočty NBS

Poznámka: Za obdobie 1. marec až 17. apríl 2020.

Nárast počtu prerušených živností je zatiaľ iba v rozsahu niekoľkých desiatok. **Časť spomínaných zmien môže byť preto spôsobená prirodzenou zmenou v podnikateľskom prostredí**, najmä v stavebníctve či výrobe kovových konštrukcií, kde je zvýšená fluktuácia viditeľná aj v minulosti. Pri pohľade na živnostníkov, ktorí pozastavili svoju živnosť do jedného roka od jej vzniku, vidno, že tvoria približne 14 % celkovej zmeny. V stavebníctve či výrobe kovových konštrukcií nové živnosti tvorili asi 46 % (resp. 29 %) medziročnej zmeny, vo vzdelávaní to bolo len 13 %.

3.2 Trh práce

Počet zamestnancov vo februári poklesol a odzrkadľoval tak slabý dopyt po automobiloch. Zamestnanosť za vybrané odvetvia klesla o 0,4 % medziročne (v januári rástla o 0,3 %). Významný vplyv mal pritom vývoj v priemyselnej výrobe, kde sa doterajší pokles zamestnanosti prehĺbil až na 2,2 % (graf č. 9). Najviac k tomu prispelo odvetvie výroby dopravných prostriedkov. V Číne sa vo februári počet predaných osobných automobilov prepadol medziročne až o vyše 80 %⁵. V Európskej únii sa registrácie áut extrémne prepadli až v marci (o 55 % medziročne)⁶. To znamená, že ešte výraznejší prepád v štatistike zamestnanosti uvidíme pravdepodobne už budúci mesiac. Doterajší negatívny vývoj v priemysle sa vo februári navyše výraznejšie preliť aj do spomalenia rastu zamestnanosti v službách. Viditeľne sa znížil dopyt po zamestnancoch vo všetkých typoch služieb, vrá-

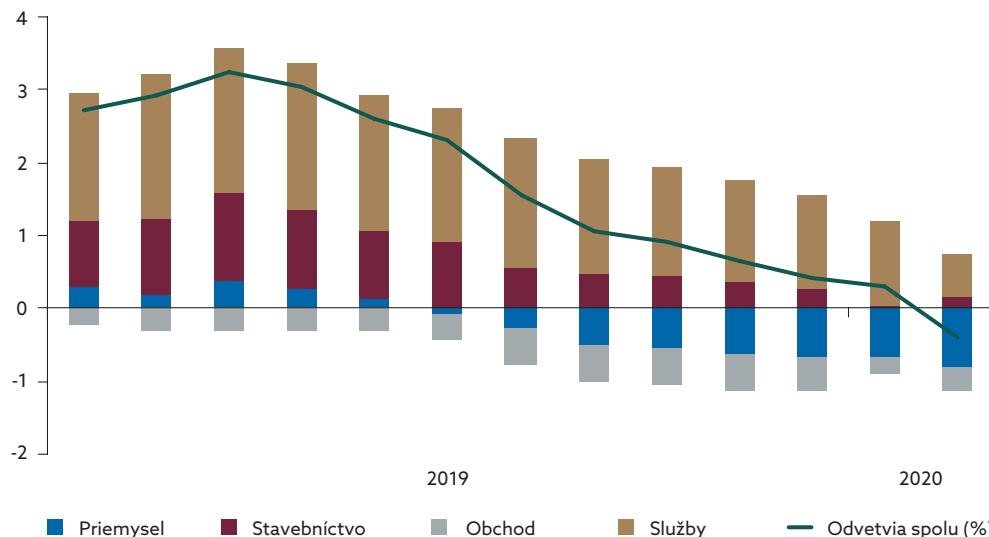
⁵ Zdroj: Statista.com

⁶ Zdroj: ACEA. Vo februári medziročný pokles dosiahol hodnotu 7,4 %.

tane reštaurácií a hotelov, dopravy, IT sektora a ďalších trhových služieb. Aj v stavebníctve je aktuálny rast zamestnanosti len mierny a výrazne pod svojím tempom z minulého roka.

Graf 9

Vývoj zamestnanosti podľa odvetví (medziročný rast v %, príspevky v p. b.)

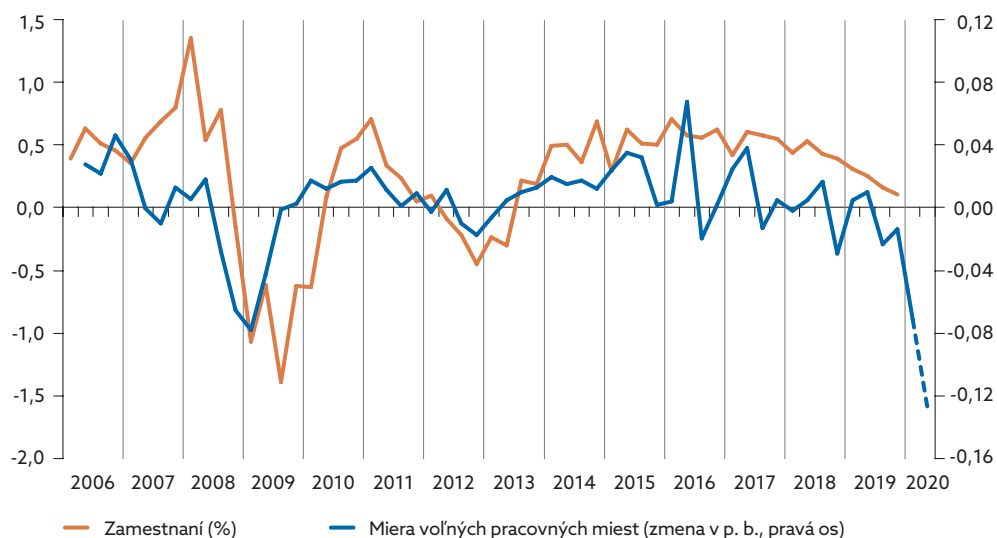
Zdroj: ŠÚ SR, výpočty NBS na základe mesačnej štatistiky za vybrané odvetvia

Poznámka: Vývoj z mesačných štatistík je indikatívny, mesačná štatistika je nedokonalým indikátorom vývoja kompletnej štvrťročnej štatistiky.

Prvým skutočným signálom závažnosti dosahu pandémie na zamestnanosť v SR je počet voľných pracovných miest inzerovaných na portáli profesia.sk (graf č. 10). Ku koncu marca dosiahol tento ukazovateľ svoj najväčší prepád od roku 2005. Keďže úzko súvisí s vývojom zamestnanosti a miery nezamestnanosti, je pravdepodobné, že pokles zamestnanosti bude počas tohto roka výrazný. Pokles sa v plnej miere môže prejaviť aj v miere nezamestnanosti, pri dodatočnom efekte prílevu Slovákov, ktorí sa v dôsledku pandémie vracajú domov po ukončení dočasných prác v zahraničí. Opatrenia vlády na zmiernenie dosahov na trh práce sú rozsiahle, avšak realisticky možno očakávať, že ochrání len jadro zamestnancov nevyhnutné pre zabezpečenie obmedzenej prevádzky firiem. Najmä pomocné, dočasné a menej kvalifikované pozície sa budú zrejme vo veľkom počte rušiť.

Graf 10

Zamestnanosť a miera voľných pracovných miest (medzištvrtročná zmena v % a p. b.)

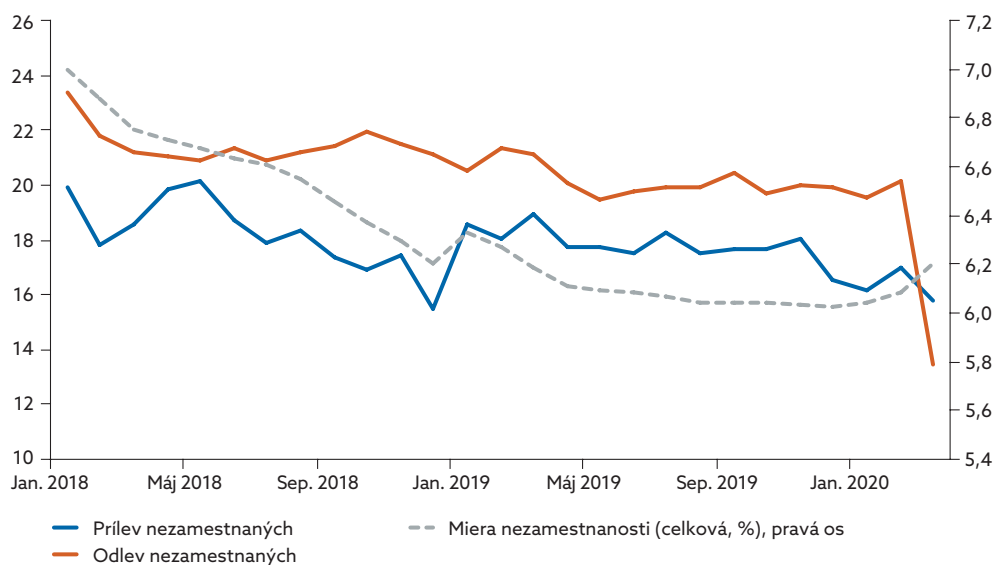

Zdroj: Profesia, ŠÚ SR, výpočty NBS

Poznámka: Sezónne očistené údaje. Miera voľných pracovných miest je podielom voľných pracovných miest a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %. V prípade miery voľných pracovných miest je 2. Q dopočítaný na základe úrovne z konca marca 2020 a predikcie aktivity na trhu práce.

Graf 11

Toky v evidencii uchádzačov a miera nezamestnanosti (tis. osôb, %)

Zdroj: ÚPSVR, výpočty a sezónne očistenie NBS

Miera nezamestnanosti v marci vzrástla o 0,1 percentuálneho bodu na 6,2 % (graf č. 11). Počet nezamestnaných sa zvýšil o 3-tis. osôb, čo je však stále pomerne nízky počet v porovnaní s krízovým obdobím roka 2009. Dáta nezamestnanosti zatiaľ zachytili len výrazné obmedzenie náborov v ekonomike, keď sa do zamestnania umiestnil historicky najnižší počet uchádzačov. Tvorba nových pracovných miest teda zjavne utrpela, ako naznaču-

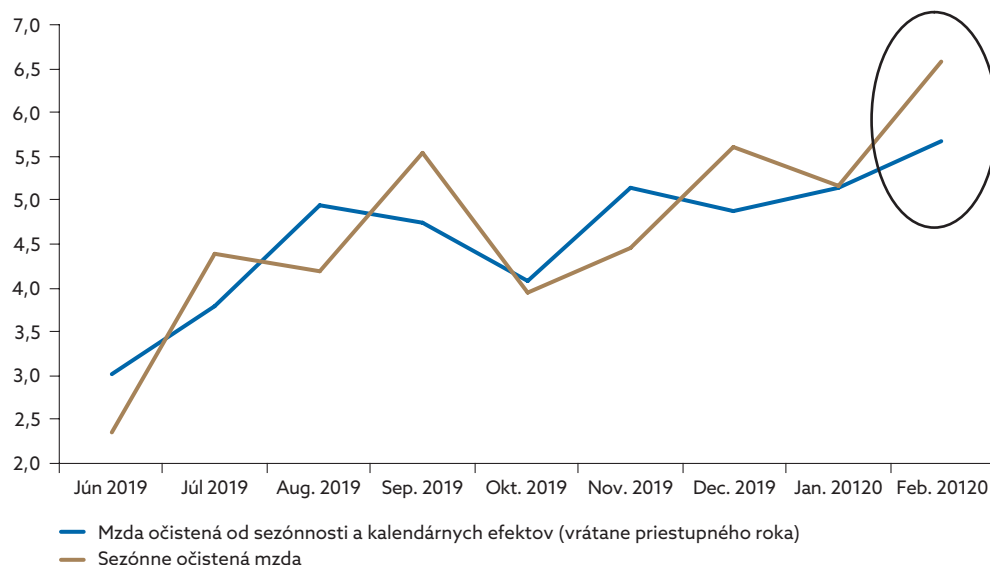
jú aj údaje portálu profesia.sk. V oblasti rušenia existujúcich pracovných miest a prepúšťania nezachytili štatistiky ÚPSVR zatiaľ žiadny dodatočný prílev nezamestnaných nad rámec predošlých mesiacov. Informácie poskytnuté Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny však hovoria o tom, že sa zaznamenal zvýšený počet žiadostí o zaradenie do evidencie v druhej polovici marca. Tieto žiadosti sú však spracovávané s určitým časovým odstupom. Efekt zvýšeného prepúšťania a návratu Slovákov zo zahraničia tak v nezamestnanosti uvidíme až v ďalších mesiacoch. Nárast miery nezamestnanosti by mal byť v ďalších mesiacoch prudší ako v marci.

Priemerná mzda rástla vo februári dynamickým tempom, ktoré však dlho nevydrží. Vo februári bolo tempo za vybrané odvetvia súkromného sektora na úrovni 6,7 % (január 5,3 %). Zrýchlenie nastalo vo všetkých hlavných odvetviach, najvýraznejšie v obchode a službách. Rast priemernej mzdy výrazne podporil efekt priestupného roka, ktorý navýšil počet odpracovaných hodín. Ten má v prípade variabilných zložiek mzdy, nadčasov a pracovných zmlúv s hodinovou mzdou rozhodujúci efekt na výšku vyplatennej mzdy. Očistenie od tohto efektu hovorí, že rast priemernej mzdy by bol vo februári až o 1 percentuálny bod nižší (graf č. 12). Možno teda konštatovať, že tempo rastu miezd bolo fundamentálne podobné ako v januári a naďalej ho podporoval nárast minimálnej mzdy a príplatkov na začiatku tohto roka i stále pomerne silné nárasty vyjednaných miezd na prelome rokov. V stavebníctve a priemysle dosahoval rast miezd úroveň 5 až 6 %, kým v službách a obchode mzdy rástli mierne rýchlejšie (7 až 8 %).

Už v marci pravdepodobne nastane výrazný výpadok vyplácaných miezd. Dôvodom bude hromadné čerpanie OČR u pracujúcich rodičov, hromadné čerpanie PN najmä v dôsledku karantén, výpadok variabilných zložiek mzdy a príplatkov v zatvorených a oslabených sektoroch aj zníženie vyplatennej mzdy na 60 % v prípade prekážky na strane zamestnávateľa. Výrazný prepád miezd možno očakávať v sektore automotive, ktorý zaznamenal v marci odstávky produkcie, v oblasti ubytovania, gastronómie a trhových služieb. Medziročná dynamika priemernej mzdy sa tak už v marci môže dostať do záporných hodnôt.

Graf 12

Priemerná mzda za vybrané odvetvia očistená od efektu priestupného roka
(medziročná zmena v %)

Zdroj: ŠÚ SR, výpočty NBS

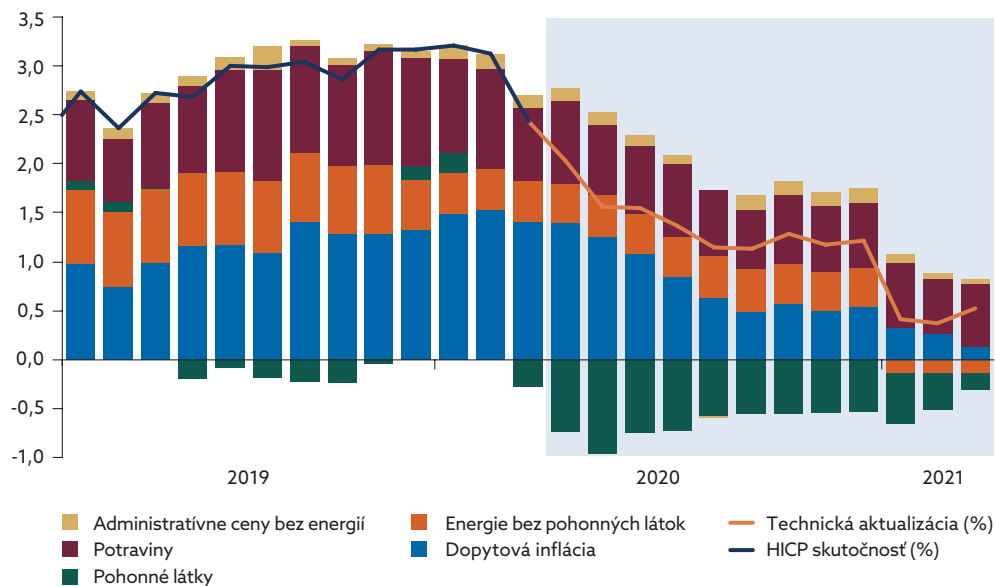
3.3 Ceny

Inflácia HICP sa po kulminácii na začiatku roka v marci výrazne spomalila na 2,4 %. Prispel k tomu najmä prepád cien pohonných látok a zmiernenie tempa rastu cien potravín (graf č. 13).

Dopytová inflácia sa podľa predpokladov spomalila (graf č. 14) najmä v dôsledku základného efektu v dynamike cien ojazdených automobilov (graf č. 15). Zmiernilo sa aj tempo rastu cien služieb, k čomu prispel najmä vývoj cien leteniek. Na dopytovú infláciu by malo v krátkodobom horizonte vplývať najmä výrazné utlmenie domácej ekonomickej aktivity a spomalenie dynamiky miezd v dôsledku negatívnych dosahov šírenia koronavírusu. Prijaté opatrenia a obmedzenia generujú prepád spotrebiteľského dopytu po tovaroch dlhodobej spotreby, služieb rekreácie, ubytovania a služieb reštaurácií. Najmä v službách však možno očakávať rigiditu cien a zhoršenú možnosť merania cenového vývoja počas uplatňovania obmedzujúcich opatrení.

Graf 13

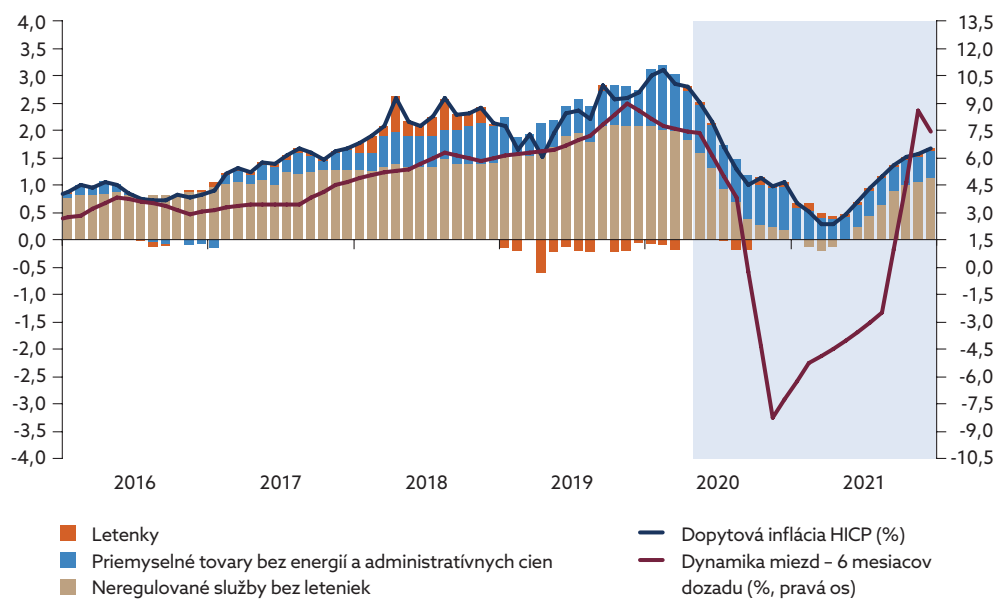
Štruktúra inflácie (medziročný rast v %, príspevky v p. b.)

Zdroj: ŠÚ SR, výpočty NBS

Graf 14

Vývoj dopytovej inflácie a miezd (medziročný rast v %, príspevky v p. b.)

Zdroj: ŠÚ SR, výpočty NBS

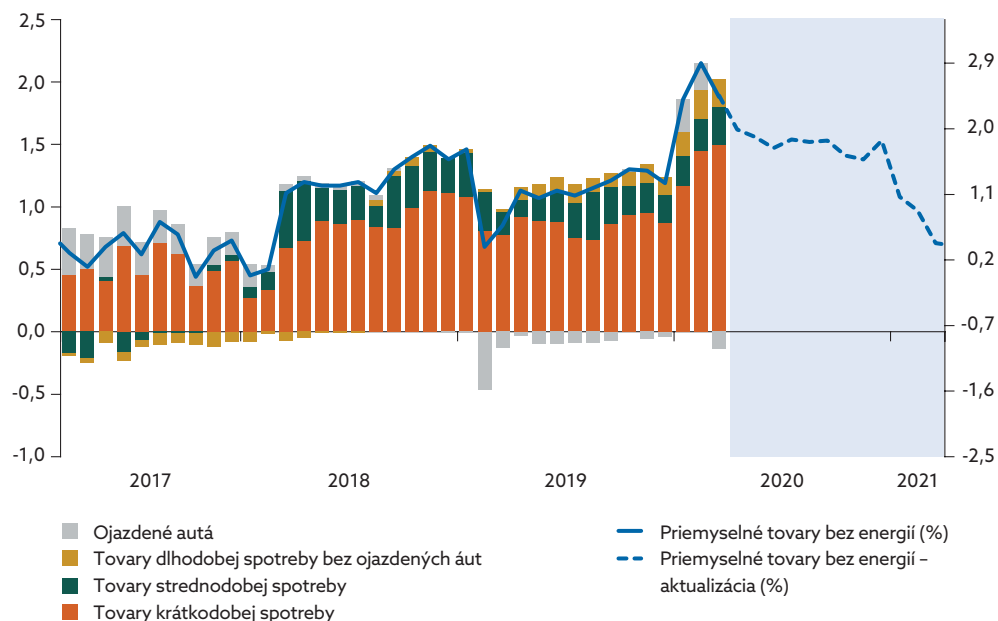
Medziročný rast cien potravín vrátane alkoholu a tabaku sa v marci zmiernil. V horizonte nasledujúcich mesiacov by oproti prenosu zrýchlenia dynamiky cien agrokomodít mal tlmiačo pôsobiť vývoj iných nákladových faktorov. Ceny potravín pravdepodobne budú rásť v roku 2020 rýchlejšie ako priemerná inflácia.

Ceny pohonných látok sa v marci výrazne znížili a ich medziročný pokles sa prehĺbil (graf č. 16). Spomalenie ekonomickej aktivity vo svete sa odrazilo vo

výraznom znížení dopytu po rope. Previs ponuky na trhu a rýchle znižovanie voľných skladovacích kapacít tlačí cenu ropy k dlhoročným minimám. S krátkym časovým odstupom reagujú na pád cien ropy aj ceny pohonných látok na Slovensku. V apríli a máji sa dá predpokladať (v prípade, ak nepríde k dohode krajín OPEC+ o ešte výraznejšom obmedzení produkcie ropy) pokračujúci výrazný pokles ich cien. Vývoj cien pohonných látok môže byť jedným z významných faktorov spomalenia inflácie oproti roku 2019.

Graf 15

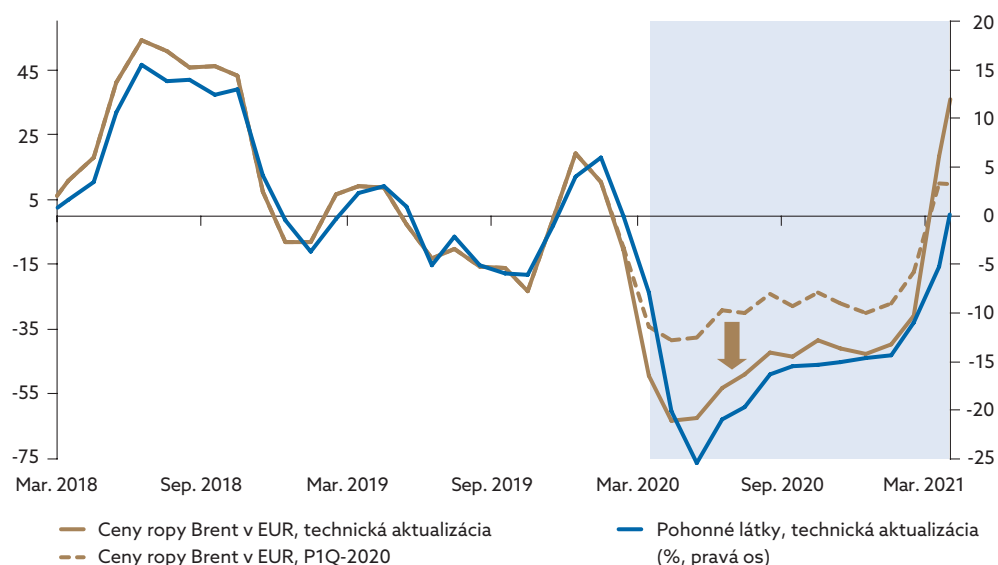
Štruktúra vývoja priemyselných tovarov (medziročný rast v %, príspevky v p. b.)

Zdroj: ŠÚ SR, výpočty NBS

Graf 16

Vývoj cien ropy a pohonných látok (medziročný rast v %, príspevky v p. b.)

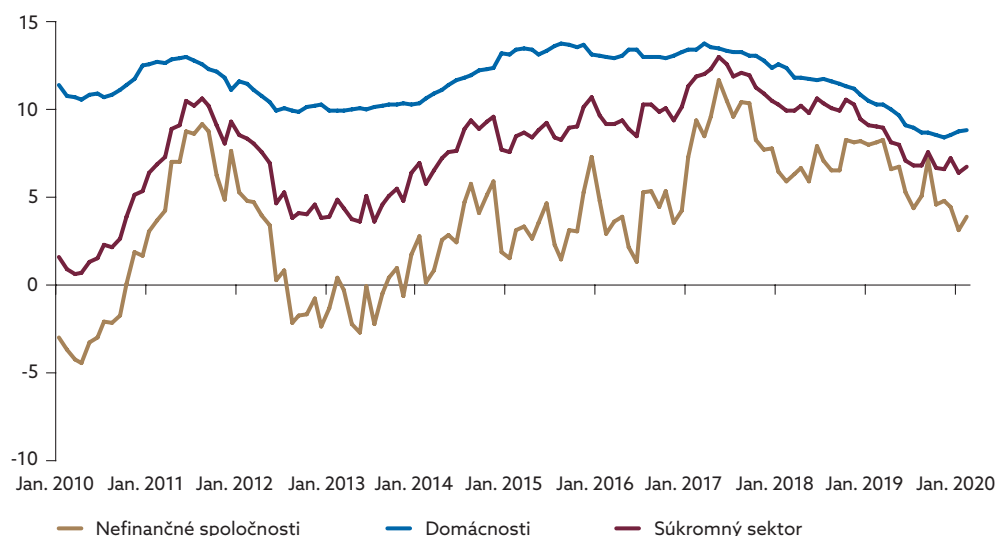
Zdroj: ŠÚ SR, výpočty NBS

3.4 Úvery a vklady

Vo februári úverová aktivita rástla vo všetkých segmentoch (graf č. 17). Mierne sa zrýchlil rast úverov súkromnému sektoru, medziročná dynamika vzrástla o 0,3 percentuálneho bodu na 6,7 %. Zastavil sa klesajúci trend dynamiky a nastalo mierne oživenie úverovej aktivity firiem. Rast úverov nefinančným spoločnostiam sprevádzaný nižšími úrokovými mierami sa zrýchlil na 3,9 % (v januári 3,1 %). Úroky sa znížili hlavne pri úveroch veľkým podnikom, pričom malým a stredným podnikom vzrástli (graf č. 18). Z hľadiska odvetví sa k silnejšiemu dopytu zo strany priemyslu pridali aj činnosti v oblasti nehnuteľností, ktoré v predchádzajúcom období vykazovali pokles v čerpaní úverov.

Graf 17

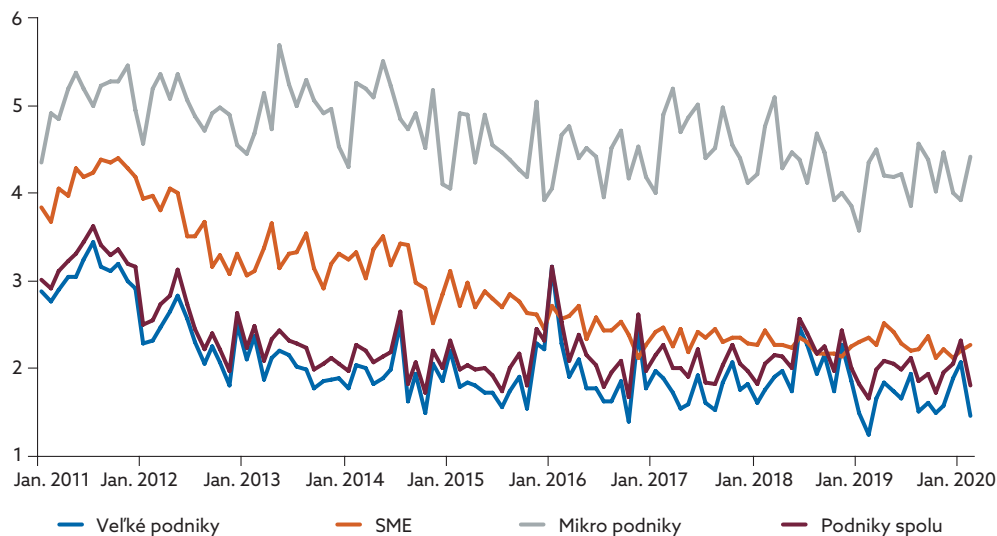
Vývoj úverov (medziročný rast v %)

Zdroj: ECB, výpočty NBS

Graf 18

Úročenie úverov nefinančných spoločností (% p. a.)

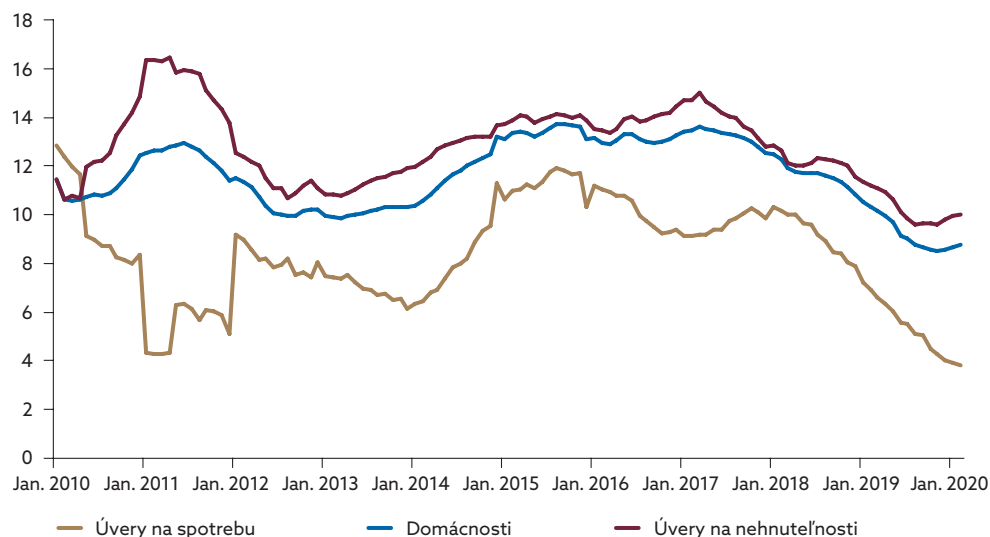

Zdroj: Výpočty NBS

Úvery domácnostiam zaznamenali vo februári medziročný rast 8,8 %. Dynamika sa tretí mesiac po sebe mierne zrýchlila (graf č. 19). V rámci štruktúry dlhodobo dominujú úvery na nehnuteľnosti a dosiahli rovnaký medziročný rast ako v predchádzajúcom období (10 %). Dopyt po hypotekárnych úveroch bol aj napriek opatreniam relatívne vysoký, k čomu prispeli pretrvávajúce nízke úrokové sadzby (graf č. 20). Tie sa po ich miernom zvýšení v januári opäť vrátili na historické minimum.

Graf 19

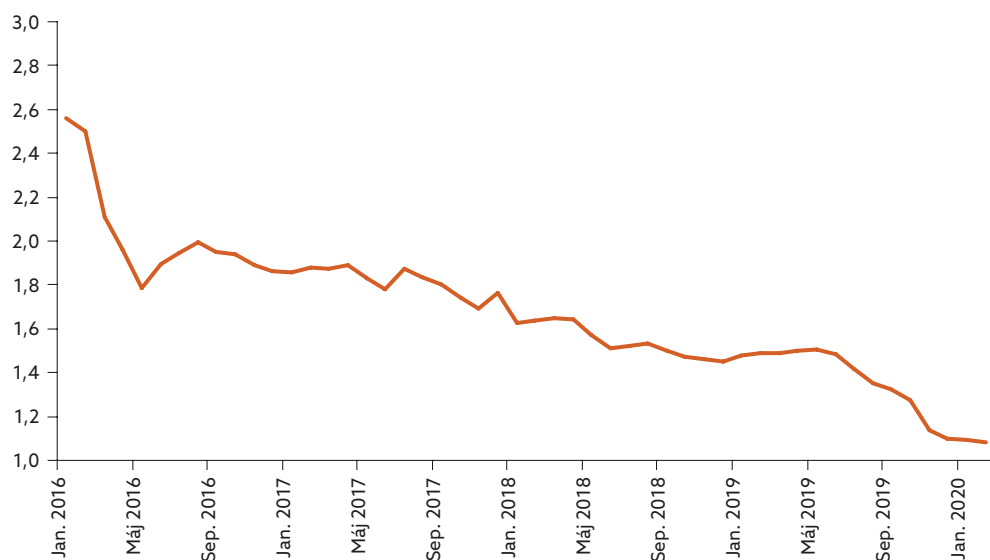
Vývoj úverov domácnostiam (medziročný rast v %)

Zdroj: ECB, výpočty NBS

Graf 20

Úročenie hypotekárnych úverov (% p. a.)

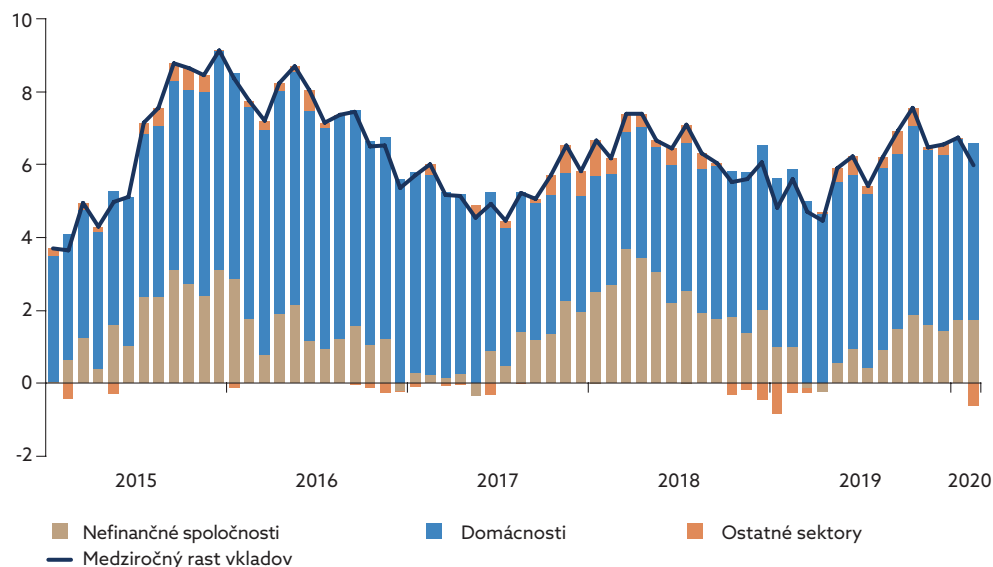

Zdroj: Výpočty NBS

Rast vkladov zoslabol (graf č. 21). Po zrýchlení v predchádzajúcom mesiaci vo februári opätovne zoslabol rast vkladov súkromnému sektoru (medzi-mesačná dynamika na úrovni 0,1 %). Tlmiaco na ich vývoj pôsobil najmä pokles vkladov ostatných finančných sprostredkovateľov. Mierne sa však spomalil aj rast vkladov domácností. Vklady nefinančných spoločností rástli pomerne dynamicky, čo pravdepodobne súviselo aj s aktuálne silnejším úverovým čerpaním.

Graf 21

Vývoj vkladov (medziročný rast v %, príspevky v p. b.)

Zdroj: Výpočty NBS

4 Menová politika

ECB aktualizovala 27. marca **svoje odporúčanie bankám týkajúce sa vyplácania dividend**⁷. V záujme zvýšenia kapacity absorbovať straty a podporiť poskytovanie úverov domácnostiam, malým podnikom a korporáciám požiadala banky, aby aspoň do 1. októbra 2020 nevyplácali dividendy za finančné roky 2019 a 2020. Požiadala tiež banky, aby obmedzili spätné odkupy akcií, ktorých cieľom je finančná odmena pre akcionárov. ECB 7. apríla prijala **bezprecedentný súbor opatrení na uvoľnenie podmienok pre kolaterál**⁸. Balík obsahuje dočasné opatrenia na uvoľnenie podmienok pre kolaterál, ktorých cieľom je zvýšiť dostupnosť akceptovateľného kolaterálu používaného protistranami Eurosystemu pri operáciách na dodanie likvidity, akými sú napríklad ciele dlhodobějšíe refinančné operácie (targeted longer-term refinancing operations - TLTRO-III), vrátane dodatočných dlhodobějších refinančných operácií (longer-term refinancing operations - LTRO) a núdzového pandemického programu nákupu (Pandemic Emergency Purchase Programme - PEPP). Opatrenia spoločne podporujú poskytovanie úverov bankami najmä uvoľnením podmienok akceptovania dodatočných úverových pohľadávok (Additional Credit Claims - ACC) ako kolaterálu. Eurosystem bude zároveň tolerovať vyššie riziko s cieľom podporiť úverovanie cez svoje refinančné operácie, predovšetkým plošným znížením zrážok z ocenenia kolaterálu pre všetky aktíva. V prípade gréckych štátnych dlhopisov Eurosystemu bude platiť výnimka - budú rovnako akceptované ako kolaterál.

Federálny rezervný systém (Fed) po realizácii množstva menovopolitických opatrení v priebehu prvej polovice marca, vrátane výrazného zníženia cieľového pásma na úrokovú sadzbu federálnych fondov, nákupu aktív v objeme 700 mld. USD i viacerých programov na podporu úverovania, rozhodol 23. marca o **výraznom rozšírení nákupu aktív**. Namísto pôvodne ohláseného objemu Fed deklaroval, že **bude nakupovať aktíva v „potrebnom objeme“ („in the amounts needed“)** na podporu fungovania transmisného mechanizmu menovej politiky, finančných

⁷ Bližšie informácie v tlačovej správe ECB: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ssm.pr200327-d4d8f81a53.en.html>.

Slovenský preklad tlačovej správy: https://www.nbs.sk/sk/informacie-pre-media/tlacove-spravy/spravy-vseobecne/detail-tlacovej-spravy/_ecb-ziada-banky-aby-do-oktobra-2020-nevyplacali-dividendy/d.

⁸ Bližšie informácie v tlačovej správe ECB: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ecb.pr200407-2472a8ccda.en.html>.

Slovenský preklad tlačovej správy: https://www.nbs.sk/sk/informacie-pre-media/tlacove-spravy/spravy-vseobecne/detail-tlacovej-spravy/_ecb-oznamila-balik-docasnych-opatreni-na-uvolnenie-podmienok-pre-kolateral/d.

podmienok a hospodárstva. Súčasne oznámil **vytvorenie viacerých úverových facilití** v spolupráci s ministerstvom financií (Treasury), prostredníctvom ktorých by mal Fed podporiť nové financovanie podnikov a domácností v objeme 300 mld. USD. Ministerstvo financií poskytne kapitál v objeme 30 mld. USD z Exchange Stabilisation Fund. V rámci podpory úverovania sa vytvorí Primary Market Corporate Credit Facility (PMCCF) na podporu nových úverov a emisie dlhopisov, Secondary Market Corporate Credit Facility (SMCCF) na podporu likvidity už emitovaných podnikových dlhopisov. Ďalšou facilitou bude Term Asset-Backed Securities Loan Facility (TALF). Ďalej rozšíril okruh aktív zahrnutých do vyhlásených programov Money Market Mutual Fund Liquidity Facility (MMLF) a Commercial Paper Funding Facility (CPFF). Navyše k týmto opatreniam Fed 9. 4. 2020 oznámil vytvorenie Paycheck Protection Program Liquidity Facility (PPPLF), v rámci ktorej sprístupní úvery finančným inštitúciám, ktoré poskytnú pôžičky v rámci Paycheck Protection Program, pričom kolaterálom budú tieto pôžičky v nominálnej hodnote. Na zabezpečenie úverovania malých a stredných podnikov nakúpi až 600 mld. USD úverov prostredníctvom Main Street Lending Program, pričom Treasury vloží od tejto facility 75 mld. USD v podobe kapitálu. Banky, ktoré poskytujú Main Street úvery si z poskytnutých úverov ponechajú 5 % a 95 % predajú Main Street Facility. Takisto Fed rozhodol o vytvorení Municipal Liquidity Facility, ktorá bude zameraná na podporu likvidity a poskytne úvery municipalitám a štátom až do výšky 500 mld. USD, pričom Treasury poskytne 35 mld. USD ako úverovú zábezpeku⁹.

Fed vytvoril s účinnosťou od 6. apríla 2020 **dočasnú repo facilitu pre zahraničné a medzinárodné inštitúcie** (FIMA Repo Facility) na podporu hladkého fungovania finančných trhov, vrátane trhu s U. S. Treasury. V rámci tejto facility môžu participanti, ktorými sú centrálné banky a iné medzinárodné inštitúcie, vstupovať do repo transakcií s Fed-om. Pri týchto transakciách môžu dočasne vymeniť svoje U. S. Treasury za USD, ktoré následne môžu byť ponúknuté inštitúciám v rámci jurisdikcií jednotlivých participantov. Táto facilitu predstavuje alternatívu prístupu k dolárovej likvidite, v porovnaní s priamym predajom cenných papierov na voľnom trhu. Spolu s USD swapmi budú naďalej fungovať USD likviditné swapové linky medzi Fed-om a inými centrálnymi bankami s cieľom zmierniť napätie na globálnych dolárových trhoch.

⁹ Bližšie informácie na <https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/monetary20200409a.htm>, <https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/monetary20200323b.htm>

Bank of England sa spolu s **HM Treasury** (ministerstvo financií) dohodli na dočasnom rozšírenom využití facility Ways and Means, ktorá predstavuje možnosť krátkodobého financovania (prečerpania) s cieľom zabezpečenia likvidity v období, kedy môže byť normálne fungovanie trhov narušené epidémiou koronavírusu. Všetky prečerpania budú splatené do konca roka. Najvyšší objem prečerpania tejto facility bol v roku 2008 v objeme 19,9 mld. GBP, obvyklý zostatok sa pohybuje okolo 0,4 mld. GBP.

5 Reakcia EÚ na šírenie ochorenia COVID-19

Ministri financií EÚ sa 9. apríla 2020 dohodli na opatreniach na zmiernenie ekonomických dosahov pandémie koronavírusu. V reakcii na šírenie nákazy členské štáty prijali doposiaľ opatrenia s cieľom posilniť zdravotníctvo, ochrániť domácnosti a pracujúcich a najviac postihnuté ekonomické odvetvia. Na podporu likvidity firiem sa poskytli najmä garancie, resp. odklad platenia daní. Európska rada komunikovala výzvu, aby sa navrhli ekonomické opatrenia na úrovni EÚ v reakcii na šírenie nákazy a jej ekonomické dôsledky. Aktuálne boli prijaté alebo sú v štádiu diskusie opatrenia, zameriavajúce sa na štyri priority: obmedzenie šírenia vírusu; zabezpečenie dodávok zdravotníckeho vybavenia; podporu výskumu liečby a vakcín; podporu pracovných miest, podnikov a hospodárstva.

Flexibilita pravidiel EÚ. Jedným z prvých krokov bolo usmernenie využitia klauzuly vo fiškálnom rámci, kedy je možná určitá flexibilita v uplatňovaní pravidiel EÚ v členských krajinách v ťažkých ekonomických časoch. Tiež sa dočasne uvoľnili podmienky na poskytovanie štátnej pomoci, rozšírený rámec na poskytovanie podpory pre výskum, testovanie a produkciu v oblastiach spojených s bojom proti pandémie COVID-19 a tiež ponúknutá flexibilita v uplatňovaní pravidiel verejného obstarávania v núdzovej situácii.

Využitie rozpočtu EÚ. EK navrhla využitie eurofondov na boj s koronavírusom, tzv. Coronavirus Response Investment Initiative. Ide o zdroje v objeme 37 mld. €, ktoré by sa mali využiť na zdravotníctvo; poskytnutie prevádzkového kapitálu pre malé a stredné podniky; podporu krátkodobých zamestnaneckých schém. Financovanie by malo byť zabezpečené z nevyčerpaných preddavkov EŠIF z minulého roku a z rozpočtu pre Kohéznu politiku EÚ na rok 2020. Týmto by nemali byť dotknuté celkové alokácie eurofondov 3.PO, len priority by sa zmenili a prechodne uvoľnili podmienky na ich rýchlejšie použitie. Z Fondu solidarity by mali získať najviac postihnuté krajiny pomoc z vyčlenenej alokácie 800 mil. €.

Flexibilita rozpočtu EÚ. Spoločný rozpočet bude mať dočasne vyššiu mieru flexibility – prostriedky bude možné presúvať medzi rozpočtovanými fondmi, regiónmi a spoločnými politikami či cieľmi. Uvoľňujú sa aj podmienky národného spolufinancovania. Jedným z prvých opatrení je reaktívacia Nástroja núdzovej pomoci (Emergency Support Instrument) s alokáciou 2,7 mld. € určených na pomoc zdravotníctvu formou grantov.

SURE – dočasný program EK (European instrument to support national safety nets) s alokáciou 100 mld. € bude určený na podporu schém so skráteným pracovným časom, podpory v nezamestnanosti a obdobných schém na ochranu pracovnej sily.

Posilnenie aktivít EIB. Pan-Európsky garančný fond (Pan-European Guarantee Fund) s alokáciou 25 mld. € by mal poskytnutými garanciami prispieť k financovaniu firiem, najmä malých a stredných podnikov s celkovým objemom 200 mld. €.

Pomoc členským štátom s refinancovaním. V rámci ESM sa navrhuje vytvoriť Pandemic Crisis Support, čo by predstavovalo úverovú linku pre krajiny eurozóny s objemom v priemere 2 % HDP členskej krajiny. Pre krajiny mimo eurozóny by mal slúžiť inštrument platobnej bilancie.

Fond obnovy (Recovery fund). Euroskupina navrhuje vytvorenie Fondu obnovy, ktorý by mal slúžiť na pomoc ekonomikám po ukončení pandémie. V tomto bude hrať rolu aj nový viacročný finančný rámec EÚ 2021 – 2027, v ktorom sa pripúšťa určité prispôsobenie ako odozva na potrebu budúcej obnovy ekonomik EÚ.

Základné makroekonomické ukazovatele SR

Tabuľka 2 Vybrané ukazovatele hospodárskeho a menového vývoja SR

(medziročné zmeny v %, ak nie je uvedené inak)

	Hrubý domáci produkt	HICP	Ceny priemyselných výrobkov	Zamestnanosť ESA 2010	Miera evidovanej nezamestnanosti ¹⁾	Miera nezamestnanosti z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie ¹⁾	Index priemyselnej produkcie	Tržby za vybrané odvetvia ²⁾	Indikátor ekonomického sentimentu (dlhodobý priemer =100)	M3 na analytické účely ³⁾	Úvery súkromnému sektoru ⁴⁾	Úvery nefinančným spoločnostiam ⁴⁾	Úvery domácnostiam ⁴⁾	Bilancia štátneho rozpočtu (mil. EUR)	Saldo verejnej správy (% HDP)	Hrubý dlh verejnej správy (% HDP)	Bežný účet (% HDP)	Obchodná bilancia (% HDP)	USD/EUR výmenný kurz (priemer za obdobie)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
2012	1,9	3,7	3,9	0,1	13,6	15,0	2,8	4,5	91,9	8,8	3,8	-2,3	10,3	-3811	-4,4	51,8	0,9	3,4	1,2848
2013	0,7	1,5	-0,1	-0,8	14,1	15,4	1,5	1,8	88,5	6,4	6,4	1,7	10,3	-2023	-2,9	54,7	1,9	3,9	1,3281
2014	2,8	-0,1	-3,5	1,4	12,8	14,3	3,0	2,3	99,7	2,5	7,7	1,9	13,2	-2923	-3,1	53,5	1,1	3,6	1,3285
2015	4,8	-0,3	-4,2	2,0	11,5	13,1	6,8	7,6	100,8	11,5	10,7	7,3	13,1	-1933	-2,7	51,9	-2,1	1,0	1,1095
2016	2,1	-0,5	-4,3	2,4	9,5	11,1	4,6	4,3	102,2	6,1	10,2	4,2	13,3	-980	-2,5	52,0	-2,7	1,5	1,1069
2017	3,0	1,4	1,9	2,2	7,1	8,3	3,3	3,9	103,6	7,8	10,5	7,8	12,4	-1220	-1,0	51,3	-1,9	0,7	1,1297
2018	4,0	2,5	5,0	2,0	5,4	6,6	4,3	6,0	100,5	5,1	9,5	8,2	10,8	-1182	-1,0	49,4	-2,6	-0,2	1,1810
2019	2,3	2,8	2,5	1,2	5,0	6,1	0,5	0,4	96,3	6,8	7,3	4,4	8,6	-2201	-1,3	48,0	-2,9	-0,8	1,1195
2019 Q2	2,2	2,6	3,7	1,4	5,0	6,1	3,0	0,5	93,5	5,3	7,1	5,2	9,1	-	-0,3	47,6	-2,8	-0,8	1,1237
2019 Q3	1,3	3,0	1,8	1,0	4,9	6,1	-2,9	-2,9	96,5	6,0	7,6	7,2	8,7	-	-0,9	47,8	-5,1	-3,1	1,1119
2019 Q4	2,0	3,1	0,9	0,7	4,9	6,0	-4,8	-4,0	97,0	6,8	7,3	4,4	8,6	-	-3,4	48,0	-2,4	-0,3	1,1071
2020 Q1	-	2,9	.	.	5,1	6,1	.	.	97,6	-	1,1027
2019 Apr.	-	2,4	3,9	-	5,0	6,1	6,5	4,0	92,4	3,8	8,1	6,6	10,0	-41	-	-	-	-	1,1240
2019 Máj	-	2,7	4,2	-	5,0	6,1	4,7	2,0	92,8	4,9	8,0	6,7	9,7	-318	-	-	-	-	1,1180
2019 Jún	-	2,7	2,8	-	5,0	6,1	-2,1	-4,2	95,3	5,3	7,1	5,2	9,1	33	-	-	-	-	1,1290
2019 Júl	-	3,0	2,1	-	4,9	6,1	2,3	-1,2	93,1	4,6	6,8	4,4	9,0	65	-	-	-	-	1,1220
2019 Aug.	-	3,0	1,9	-	4,9	6,0	-8,1	-6,0	97,1	5,4	6,8	5,1	8,7	-213	-	-	-	-	1,1130
2019 Sep.	-	3,0	1,3	-	4,9	6,0	-2,3	-1,6	99,4	6,0	7,6	7,2	8,7	-202	-	-	-	-	1,1000
2019 Okt.	-	2,9	-0,1	-	4,9	6,0	-3,9	-3,0	94,3	7,8	6,6	4,6	8,5	242	-	-	-	-	1,1050
2019 Nov.	-	3,2	1,2	-	5,0	6,0	-3,8	-5,5	100,5	7,0	6,6	4,8	8,4	-212	-	-	-	-	1,1050
2019 Dec.	-	3,2	1,7	-	4,9	6,0	-7,0	-3,4	96,2	6,8	7,3	4,4	8,6	-391	-	-	-	-	1,1110
2020 Jan.	-	3,2	2,4	-	4,9	6,0	0,5	0,6	98,9	7,4	6,4	3,1	8,7	-95	-	-	-	-	1,1100
2020 Feb.	-	3,1	2,9	-	5,0	6,1	-1,6	-0,2	97,2	6,7	6,7	3,9	8,8	-626	-	-	-	-	1,0910
2020 Mar.	-	2,4	.	-	5,2	6,2	.	.	96,7	-824	-	-	-	-	1,1060

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, Európska komisia, NBS

1) Mesačné a štvrťročné údaje na základe sezónneho očistenia NBS

2) Stále ceny (sezónne očistené)

3) Agregát M3 na analytické účely zahŕňa pod položkou obeživo len reálnu emisiu v držbe verejnosti (podľa metodiky používanej do konca roka 2008)

4) Upravené o odpredaj a sekuritizáciu

Detailnejšie časové rady za vybrané makroekonomické ukazovatele:

(http://www.nbs.sk/_img/Documents/_MesacnyBulletin/2020/protected/StatistikaMB0420.xls)